

Юлія Романенко,
проектна менеджерка з розроблення освітніх та навчальних програм НУШ Команди підтримки відновлення та реформ МОН

РОЗРОБЛЯЄМО НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ НУШ: ПІДБИВАЄМО ПІДСУМКИ, ДОЛАЄМО ВИКЛИКИ, ЗВАЖАЄМО НА ПЕРСПЕКТИВИ

Презентація

Питання / рекомендації / матеріали:

1. Як обрати модельну навчальну програму та наважитися на створення власної?

о Де шукати файли з модельними навчальними програмами?
Тренер ознайомлює учасників тренінгу з ресурсами (сайтами), демонструючи способи пошуку потрібної інформації щодо МНП для предметів та курсів відповідних освітніх галузей або міжгалузевих інтегрованих курсів.

- [Ресурсний центр НУШ ХАБ;](#)
- [Сайт Міністерства освіти і науки України;](#)
- [Сайт Інституту модернізації змісту освіти.](#)

о Як упевнитися, що обрана МНП вам підходить? Вправа «У вас три ТАК – ви проходите далі».

Учасники тренінгу отримують роздруковані чек-листи та визначаються з відповідями ТАК або НІ щодо кожного пункту. Тренер за потреби доповнює запропонований перелік власними критеріями а також може зробити таке доповнення разом з учасниками тренінгу. Мета вправи – продемонструвати критерії аудиту обраної модельної

програми та перейти до обґрунтування потреби створювати навчальні програми на основі модельних програм і не тільки. Також важливо обговорити наведені критерії щодо їхньої пріоритетності в оцінці МНП, які з них є визначальними для вчителя, а які другорядними.

Чек-лист

- ☐ Я розумію, як досягти очікуваних результатів на завершення теми, семестру, року, циклу.
- ☐ Я бачу, які види діяльності треба використати для досягнення певних результатів навчання.
- ☐ Я можу реалізувати цю програму в різних класах за неоднакову кількість годин.
- ☐ Я розумію, як оцінити результати навчання учнів за групами наприкінці семестру, року.
- ☐ Я можу знайти низку відмінностей між цією програмою та її попередньою версією (якщо автори брали участь у написанні програм за стандартом 2011 року, які були чинними до початку впровадження реформи НУШ).
- ☐ Мені зрозуміло, як через пропоновані в програмі види робіт та види діяльності відбуватиметься формування наскрізних умінь та ключових компетентностей.
- ☐ Мені зручно робити вибір на кожен урок, бо в програмі забезпечено свободу вибору матеріалу та є можливості для реалізації автономії вчителя на рівні змісту та видів діяльності.
- ☐ Мені імпонує підхід авторів до послідовності досягнення учнями очікуваних результатів.
- ☐ Я можу увідповіднити будь-який очікуваний результат навчання з програми з орієнтиром для оцінювання з ДСБСО.
- ☐ Я можу замінити в програмі частину пропонованого змісту й вибрати інші види навчальної діяльності, але при цьому дотримуватися послідовності досягнення результатів навчання, визначених в МНП.
- ☐ ...

о Як використати переваги й подолати виклики створення власних навчальних програм?

Тренер пропонує часниками у групах вказати до 5 переваг і до 5 викликів, пов'язаних із досвідом або намірами створення навчальних програм. Можна також розділити учасників за голосуванням на дві групи (одна працює над перевагами, інша – над викликами). Також тренер може провести колективне обговорення, фіксуючи пропозиції учасників на фліпчарті.

2. Як створити навчальну програму: від стандартних алгоритмів до цифрових лайфхаків. Загальне ознайомлення з функціоналом «Конструктора навчальних програм».

о Аналіз основних засад створення навчальних програм.

«Вправа ТАК / НІ».

Тренер пропонує до уваги учасників твердження. Вони мають за допомогою сигнальних карток висловити свою реакцію ТАК або НІ, визначаючи, чи твердження є істинним, чи хибним. Тих учасників, які піднімають картку помилково, тренер просить прокоментувати їхню відповідь і спільно з'ясовують істинне твердження. Усі з'ясовані таким чином істинні твердження тренер наприкінці вправи демонструє на екрані та резюмує.

Перелік тверджень:

- ☐ Навчальну програму з предмета або інтегрованого курсу можна створювати лише на основі певної модельної навчальної програми.
- ☐ До структури навчальної програми, як і модельної входять очікувані результати навчання.
- ☐ Опис змісту та опис видів навчальної діяльності не входять до структури навчальної програми.
- ☐ Навчальну програму, створену на основі модельної навчальної програми, має схвалити педагогічна рада закладу освіти.
- ☐ Навчальну програму, створену не на основі модельної навчальної програми, потрібно подати на експертизу в Національну академію педагогічних наук України.
- ☐ На основі однієї модельної програми може бути розроблено лише одну навчальну програму.
- ☐ Відмінність між МНП та навчальною програмою, розробленою її, не має перевищувати 25%.
- ☐ У навчальній програмі, на відміну від модельної, обов'язково має бути вказано кількість годин на викладання предмета.

- ☐ Очікувані результати в навчальній програмі ґрунтуються на загальних результатах Державного стандарту базової середньої освіти.
- ☐ Кожен очікуваний результат має бути представлений у навчальній програмі однаку кількість разів у кожній темі.

Ключ для перевірки:

- ☐ Навчальну програму з предмета або інтегрованого курсу можна створювати лише на основі певної модельної навчальної програми (НІ)
Навчальну програму з предмета або інтегрованого курсу можна створювати також на основі Державного стандарту.
- ☐ До структури навчальної програми, як і модельної, входять очікувані результати навчання (ТАК).
- ☐ Опис змісту та опис видів навчальної діяльності НЕ є складниками навчальної програми (НІ).
Опис змісту та опис видів навчальної діяльності входять до структури навчальної програми.
- ☐ Навчальну програму, створену на основі модельної навчальної програми, має схвалити педагогічна рада закладу освіти (ТАК).
- ☐ Навчальну програму, створену не на основі модельної навчальної програми, потрібно подати на експертизу в Національну академію педагогічних наук України (НІ).
Навчальну програму, створену не на основі модельної навчальної програми, потрібно подати на експертизу в Інститут модернізації змісту освіти.
- ☐ На основі однієї модельної програми може бути розроблено лише одну навчальну програму (НІ).
На основі однієї модельної програми можуть бути розроблені різні навчальні програми.
- ☐ Відмінність між МНП та навчальною програмою, розробленою її, не має перевищувати 25% (ТАК).
- ☐ У навчальній програмі, на відміну від модельної, обов'язково має бути вказано кількість годин на викладання предмета (ТАК).
- ☐ Очікувані результати в навчальній програмі ґрунтуються на загальних результатах з Державного стандарту базової середньої освіти (НІ).

Очікувані результати в навчальній програмі ґрунтуються на орієнтирах для оцінювання з Державного стандарту базової середньої освіти.

- ☐ Кожен очікуваний результат має бути представлений у навчальній програмі однаковою кількістю разів у кожній темі (НІ).

Кожен очікуваний результат може бути представлений у навчальній програмі не різну кількість разів у різних темах.

о Демонстрація роботи з Конструктором навчальних програм.

Тренер демонструє функціонал цифрового ресурсу та відповідає на питання учасників щодо його використання. За умови ускладнень із цією демонстрацією тренер може скористатися методичними рекомендаціями для розробників Модельних навчальних програм та рекомендаціями експертів [онлайн-курсу «НУШ: базова середня освіта»](#)

о Створюємо алгоритм розроблення навчальної програми на основі МНП:

Тренер пропонує учасникам на основі наведених запитань створити алгоритм розроблення навчальної програми на основі МНП.

- ✓ На скільки годин тижневого навантаження ми розраховуємо?
- ✓ Скільки часу нам потрібно на вивчення кожної теми?
- ✓ Наскільки потрібно деталізувати очікуваний результат в навчальній програмі порівняно з формулюванням у модельній навчальній програмі?
- ✓ Якою має бути кількість, послідовність та частота очікуваних результатів у навчальній програмі?
- ✓ Який зміст ми обираємо? Наскільки ми можемо його змінювати, переформатовувати, із деталізацією змісту, вибором конкретного змісту (зокрема на основі запропонованого в модельній навчальній програмі)?
- ✓ Які види навчальної діяльності ми описуємо в навчальній програмі?
- ✓ Яку роль тут відіграє попередній досвід учнів, вибір певної типової освітньої програми в початковій школі, реальні досягнення школярів щодо певних результатів навчання?

Корисні ресурси:

- Методичні рекомендації для розроблення модельних навчальних програм (Лист МОН №4 5/637-21 від 24.03.2021.
- [Путівник курсу НУШ: базова середня освіта](#)
- [Конструктор](#) навчальних програм
- [Інструкція користувача «Конструктора навчальних програм»](#)

3. Як використовувати алгоритми створення навчальних програм для розроблення програм з надолуження навчальних втрат?

о Підготовча робота в групах.

Тренер об'єднує учасників у групи, які отримують завдання для обговорення (перелік завдань є орієнтовним, який можна доповнювати за потреби, зважаючи на контингент учасників):

1 група: «Наведіть 3-5 аргументів на користь того, що проблема навчальних втрат актуальна для вашої освітньої галузі».

2 група: «Назвіть / опишіть програми з надолуження втрат у вашій освітній галузі, з якими ви ознайомлені або маєте досвід роботи».

3 група: «Запропонуйте перші три кроки, з яких потрібно починати створення програми для надолуження навчальних втрат у вашій освітній галузі».

За підсумками обговорення учасники груп презентують свої напрацювання. Інші (за бажання чи потреби доповнюють їх).

о Вправа «Пріоритетні результати».

Для цієї вправи тренер готує картки з орієнтирами для оцінювання для 5-6 класів за всіма групами результатів відповідної освітньої галузі з Державного стандарту базової середньої освіти. Див. приклади карток для мовно-літературної освітньої галузі (за 4-ма групами результатів)

Група результатів 1

уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [6 МОВ 1.1.1-1]
вичерпно відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 МОВ 1.1.2-1]
розуміє та відтворює зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), толерантно реагує, використовуючи формули мовного етикету, етично висловлює власне ставлення до почутого [6 МОВ 1.1.2-2]
у разі потреби грамотно перепитує співрозмовника для уточнення деталей [6 МОВ 1.1.2-3]

виявляє і відтворює прихований зміст повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для передачі прихованого змісту [6 MOV 1.1.3-1]
стисло переказує зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці [6 MOV 1.2.1-1]
вибірково переказує зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 1.2.1-2]
перифразовує репліки в діалозі [6 MOV 1.2.1-3]
самостійно складає простий план почутого [6 MOV 1.2.2-1]
використовує елементи конспектування (зокрема визначає ключові слова та фрази в почутому повідомленні) [6 MOV 1.2.2-2]
відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення [6 MOV 1.2.2-3]
унаочнює та візуалізує почуте повідомлення (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби (малюнки, схеми, таблиці, комікси тощо) для відтворення змісту, структурування інформації [6 MOV 1.2.3-1]
передає з використання окремих способів і засобів візуалізації враження від почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 1.2.3-2]
знаходить у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання [6 MOV 1.3.1-1]
розрізняє відому і нову для себе інформацію [6 MOV 1.3.1-2]
визначає ключові слова в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 MOV 1.3.1-3]
формулює тему та ідею почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 1.4.1-1]
визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) [6 MOV 1.4.1-2]
визначає спільне і різне в повідомленнях інших осіб

[6 MOB 1.4.2-1]
вказує на конструктивні думки, критично і толерантно ставлячись до різних поглядів [6 MOB 1.4.2-2]
характеризує особливості форми усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), зумовлені змістом [6 MOB 1.4.3.-1]
визначає основну мету почутого [6 MOB 1.4.4-1]
на основі визначеної мети прогнозує перебіг подальшої комунікації та/або її результат [6 MOB 1.4.4-2]
аргументовано зіставляє почуте із життєвим досвідом [6 MOB 1.4.5-1]
виявляє взаємозв'язок змісту або інших компонентів літературного твору (цитат, уривків, епізодів, вчинків персонажів тощо) із власними потребами для особистісного розвитку [6 MOB 1.4.5-2]
розпізнає наявні в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) факти, судження та аргументи [6 MOB 1.4.6-1]
формулює запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.4.6-2]
обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту тощо) [6 MOB 1.5.1-1]
характеризує почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) з погляду основних правил спілкування, дотримується їх [6 MOB 1.5.1-2]
вказує на окремі особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування [6 MOB 1.5.2-1]
характеризує вплив окремих деталей, зокрема художніх, на сприйняття слухачем (адресатом) змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOB 1.5.3-1]
доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації [6 MOB 1.6.1-1]
наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції, доречні цитати з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) для увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [6 MOB 1.6.2-1]
логічно структурує власне повідомлення

[6 MOV 1.6.2-2]
використовує вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації із співрозмовниками [6 MOV 1.7.1-1]
добирає стиль мовлення відповідно до мети, потреб і умов спілкування [6 MOV 1.7.1-2]
дотримується норм у виборі мовленнєвих засобів [6 MOV 1.7.1-3]
використовує окремі засоби художньої виразності у власному мовленні [6 MOV 1.7.2-1]
розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час рефлексії власної діяльності або сприймання повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) [6 MOV 1.8.1-1]
регулює власні емоції під час презентації повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), художньої декламації [6 MOV 1.8.2-1]
використовує потрібні вербальні та невербальні засоби для збагачення міжособистісної комунікації позитивними емоціями, створення комфортної атмосфери спілкування, спонукання співрозмовників до певних дій [6 MOV 1.8.3-1]
наводить приклади з текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) щодо вміння (невміння) керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів (зважаючи на ситуацію, епоху, національні традиції та звичаї тощо) для розвитку власного емоційного інтелекту [6 MOV 1.8.3-2]

Група результатів 2

читає тексти різних функціональних стилів і мовленнєвих жанрів у різний спосіб (оглядово, вибірково тощо) відповідно до мети читання [6 MOV 2.1.1-1]
пояснює функції основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовок, змісту, анотації тощо), розрізняє складники структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до його жанрово-родової належності та стильових особливостей [6 MOV 2.1.2-1]
використовує заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом [6 MOV 2.1.2-2]
співвідносить зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і культурним контекстом [6 MOV 2.1.3-1]
характеризує порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми

[6 MOB 2.2.1-1]
проеціює власний або відомий життєвий досвід на порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми
[6 MOB 2.2.1-2]
знаходить у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) відому і нову інформацію
[6 MOB 2.2.2-1]
визначає головну і другорядну інформацію у прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті)
[6 MOB 2.2.2-2]
піддає сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти
[6 MOB 2.2.2-3]
формулює тему та основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту)
[6 MOB 2.2.3-1]
виокремлює в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) мікротеми
[6 MOB 2.2.3-2]
визначає спільні та різні елементи змісту і форми подібних за певними структурними ознаками текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів)
[6 MOB 2.2.4-1]
поєднує інформацію, подану в різні способи (словесну, графічну, числову тощо) у межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів)
[6 MOB 2.2.5-1]
розрізняє тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних стилів, типів та жанрів у контексті авторського задуму
[6 MOB 2.2.6-1]
розпізнає основні виражальні засоби, використовує окремі з них
[6 MOB 2.2.6-2]
формулює висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту)
[6 MOB 2.2.7-1]
характеризує емоційний стан літературних персонажів, їх поведінку та вчинки, виявляючи толерантність
[6 MOB 2.3.1-1]
проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), і власним життєвим досвідом
[6 MOB 2.3.1-2]
проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті)
[6 MOB 2.3.1-3]
висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей, подій, ситуацій, явищ тощо
[6 MOB 2.3.2-1]

пояснює вплив прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на формування власного естетичного смаку, читацьких інтересів [6 MOB 2.3.2-2]
обґрунтовує значення інформації, здобутої в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), для розв'язання визначених завдань, використовуючи різні жанри, форми і способи представлення повідомлень [6 MOB 2.4.1-1]
визначає актуальність і несуперечливість тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, актуальною, не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб [6 MOB 2.4.2-1]
розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб [6 MOB 2.4.2-2]
аргументує власну оцінку прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), наводячи доречні цитати [6 MOB 2.4.2-3]
залежно від мети читання обирає самостійно або за допомогою інших осіб тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) для читання, які належать до різних стилів і жанрів, аргументує свій вибір [6 MOB 2.5.1-1]
описує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів [6 MOB 2.5.1-2]
ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів [6 MOB 2.5.1-3]
використовує для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації [6 MOB 2.5.2-1]
переказує зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у різний спосіб відповідно до завдання [6 MOB 2.6.1-1]
фіксує потрібні елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок [6 MOB 2.6.1-2]
представляє текстову інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту), використовуючи різні способи і засоби візуалізації змісту [6 MOB 2.6.1-3]
створює текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо) [6 MOB 2.6.2-1]
творчо опрацьовує прочитаний текст (зокрема художній текст, медіатекст), у разі потреби змінюючи персонажів, додаючи окремі епізоди, переказуючи прочитане з позиції одного з персонажів тощо [6 MOB 2.7.1-1]

за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо)
[6 MOB 2.7.2-1]

Група результатів 3

записує власні міркування або інформацію з інших джерел
[6 MOB 3.1.1-1]

створює письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) визначених типів, стилів і жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід
[6 MOB 3.1.2-1]

оформлює власне висловлення, враховуючи основні засади академічної доброчесності
[6 MOB 3.1.3-1]

складає та оформлює власне висловлення згідно з усталеними словотвірними, лексичними, орфографічними, граматичними, пунктуаційними і стилістичними нормами
[6 MOB 3.1.4-1]

добирає доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення
[6 MOB 3.1.4-2]

створює невеликі типові повідомлення на спеціальних (захищених) цифрових сервісах і в соціальних мережах
[6 MOB 3.2.1-1]

висловлюється у захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою
[6 MOB 3.2.1-2]

дискутує в онлайн-середовищі на знайомі теми, пов'язані із власним життєвим досвідом, навчанням, уподобаннями тощо
[6 MOB 3.2.2-1]

порівнює позиції учасників дискусії
[6 MOB 3.2.2-2]

толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії
[6 MOB 3.2.2-3]

дотримується норм етикету під час онлайн-спілкування
[6 MOB 3.2.2-4]

взаємодіє з іншими особами у цифровому середовищі, дбаючи про безпеку
[6 MOB 3.2.3-1]

дотримується засад академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії
[6 MOB 3.2.3-2]

знаходить і виправляє недоліки та помилки в змісті, будові і мовному оформленні власних висловлень
[6 MOB 3.3.1-1]

пояснює окремі виправлення з урахуванням вивчених правил [6 MOV 3.3.1-2]
аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу [6 MOV 3.3.2-1]
коригує текст на основі проведеного аналізу [6 MOV 3.3.2-2]
доповнює та/або змінює окремі частини тексту відповідно до теми і мети висловлення [6 MOV 3.3.2-3]
удосконалює письмовий текст (власний та чужий) [6 MOV 3.3.2-4]
визначає способи виправлення помилок у власному мовленні [6 MOV 3.3.3-1]
демонструє здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [6 MOV 3.3.3-2]

Група результатів 4

виокремлює та розрізняє мовні одиниці різних рівнів (звуки, частини слова, слова, форми слова, словосполучення, речення, тексти) [6 MOV 4.1.1-1]
порівнює та зіставляє мовні одиниці різних рівнів за визначеними ознаками [6 MOV 4.1.1-2]
вирізняє окремі мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їх суть [6 MOV 4.1.2-1]
порівнює тексти щодо наявності в них певних мовних явищ (зокрема історичних чергувань спільнокоренових слів, синонімії тощо) [6 MOV 4.1.2-2]
творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір [6 MOV 4.2.1-1]
відтворює окремі художні засоби для втілення власних творчих намірів [6 MOV 4.2.2-1]
наслідує окремі стильові риси текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у процесі створення власного тексту чи медіатексту для взаємодії з іншими особами [6 MOV 4.2.3-1]
вирізняє спільні ті різні риси між власним мовленням і мовленням інших осіб, урізноманітнює власне мовлення завдяки читанню літературних творів, роботі із словниками та довідковими джерелами [6 MOV 4.2.4-1]

Учасники однієї групи отримують набори карток однієї групи результатів і мають обрати з них 5-10 (кількість має визначити тренер на початку вправи) результатів, які вони вважають пріоритетними для

надолуження втрат у своїй галузі, тобто ті, без яких подальший освітній поступ дитини на наступному циклі 7-9 класів є неможливим або вельми ускладненим.

Корисні ресурси спільні для всіх галузей:

- [Державний стандарт базової середньої освіти](#)
- [Види програм з надолуження втрат](#)
- [Алгоритм вибору програми надолуження](#)
- [Керівництво по скороченню навчального плану](#)

Матеріали щодо створення програм для надолуження навчальних втрат за освітніми галузями:

- о **Мовно-літературна освітня галузь**
- [Подолання освітніх втрат з української мови та літератури.](#)

І. Хворостяний.

- [Лист МОН від 15.08.2023 р. №1/12131-23 "Про рекомендації щодо використання модифікованих програм вивчення української мови в 5-11-х класах закладів загальної середньої освіти"](#)
- [Українська література. 5 клас: Експрес-курс подолання освітніх втрат. Практичний порадник.](#) Т. Яценко та інші.

- о Іншомовна освіта
- о Математична освітня галузь
- о Природнича освітня галузь
- о Технологічна освітня галузь
- о Інформатична освітня галузь
- о Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь
- о Громадянська та історична освітня галузь
- о Мистецька освітня галузь
- о Фізична культура